

Različiti poticaji slušanja glazbe u ranoj i predškolskoj dobi

Bulović, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:414722>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

Katarina Bulović

**RAZLIČITI POTICAJI SLUŠANJA GLAZBE U RANOJ I
PREDŠKOLSKOJ DOBI**

Završni rad

Zagreb, srpanj, 2023.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

Katarina Bulović

**RAZLIČITI POTICAJI SLUŠANJA GLAZBE U RANOJ I
PREDŠKOLSKOJ DOBI**

Završni rad

Mentor rada: Josipa Kraljić, umjetnička savjetnica

Zagreb, srpanj, 2023.

Sadržaj

Sažetak

Summary

1. UVOD	1
2. GLAZBA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA	2
2.1. <i>Uloga odgojitelja</i>	3
3. SLUŠANJE GLAZBE	5
3.1. <i>Aktivno slušanje glazbe</i>	7
3.2. <i>Pasivno slušanje glazbe</i>	7
4. POTICAJI ZA SLUŠANJE GLAZBE	9
4.1. <i>Aplikacije</i>	9
4.2. <i>Dramatizacija</i>	10
4.3. <i>Muzikogram</i>	10
4.4. <i>Pokret</i>	11
4.5. <i>Skladba uklopljena u priču</i>	12
5. PRAKTIČNI DIO	13
5.1. <i>Muzikogram</i>	13
5.1.1. <i>Muzikogram I</i>	13
5.1.2. <i>Muzikogram II</i>	14
5.1.3. <i>Muzikogram III</i>	15
5.1.4. <i>Muzikogram IV</i>	16
5.2. <i>Skladba uklopljena u priču</i>	17
5.2.1. <i>Veliki podvig malog bumbara</i>	17
5.2.2. <i>Labud</i>	18
6. ZAKLJUČAK	20
7. LITERATURA	21

SAŽETAK

Glazbene aktivnosti općenito kod djece razvijaju mnoge različite sposobnosti. U ovome je radu naglasak na aktivnostima slušanja glazbe, koje od najranije dobi, imaju značajan pozitivan utjecaj na djecu. Slušanje glazbe može biti aktivno ili pasivno. U trenutku u kojem dijete sluša glazbu uključena su sva njegova osjetila, a sami cilj slušanja je upoznati glazbu te razviti glazbeni ukus.

No, kako bi dijete u predškolskoj ustanovi uopće imalo priliku slušati kvalitetnu glazbu i razvijati svoje sposobnosti, bitna je uloga odgojitelja. On, uz pomno planiranje glazbenih aktivnosti, s druge strane, treba djetetu osigurati i dovoljnu slobodu koja mu je potrebna da bi uživalo u glazbi.

Glavni cilj ovoga rada je opisati različite poticaje slušanja glazbe, a to su: aplikacije, dramatizacija, muzikogram, pokret i skladba uklopljena u priču.

Ključne riječi: glazbena aktivnost, slušanje, dijete, odgojitelj, poticaj

SUMMARY

Music activities in general develop numerous diverse abilities in children. This paper puts an emphasis on music listening activities, which have a considerable positive impact on children from the earliest days. Music listening can be active or passive. At the moment of listening to music, all the child's senses are engaged, and the goal of listening is to get to know music and develop music taste.

However, in order for a child in a kindergarten to have an opportunity to listen to quality music and develop their abilities, the role of the preschool teacher is essential. The teacher, on the other hand, should make sure by carefully planning music activities, to offer the child sufficient freedom necessary for them to be able to enjoy music.

The main goal of this paper is to describe various music listening stimuli, and these include: application, dramatization, musicogram, movement and a music composition incorporated in a story.

Key words: music activity, listening, child, preschool teacher, stimulus

1. UVOD

Glazba je danas sveprisutna te je njezina snaga vrlo velika. Slušajući je rijetko tko može ostati ravnodušan jer ona u čovjeku izaziva doživljaje posebnog intenziteta i karaktera te vodi u novi svijet emocija (Andreis, 1967). Svako slušanje glazbe u nama pobuđuje nove doživljaje.

Prema Manasteriotti (1982.), glazba nam priča svoju priču, opisuje različite doživljaje i u nama može probuditi određena raspoloženja. Od trenutaka u kojima smo tužni do trenutaka u kojima smo sretni, glazba ima značajnu ulogu i pridonosi tome kako se mi osjećamo. Pojačava naše emocije.

Dijete je potrebno odmalena izlagati različitim glazbenim sadržajima poput majčinog pjevanja, pjevanja odgojitelja, glazbenih minijatura i različitih zvukova jer će se na taj način kod djeteta razvijati rana glazbena osjetljivost (Mendeš, Marić, Goran, 2020). U trenucima u kojima smo okruženi raznim zvukovima, djecu treba usmjeriti i ukazati im da oslušuju to što se čuje u njihovoj okolini. Obratiti im pažnju jer će na taj način s vremenom i sami početi oslušivati razne zvukove, bez poticaja odrasle osobe.

Tema ovoga rada potaknuta je pohađanjem glazbene škole te metodičkim vježbama na fakultetu. Rad se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela. U teorijskom dijelu opisuje se uloga glazbe u predškolskim ustanovama, uloga odgojitelja u provedbi glazbenih aktivnosti, prednosti slušanja glazbe od najranije dobi te vrste poticaja slušanja glazbe. Za praktični dio rada izradila sam muzikograme te izdvojila priče u koje su uklopljene skladbe.

2. GLAZBA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

„Glazba je...ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, sloboda, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ,...i još više, mnogo više.“ (Sam, 1998, str. 6). Vrlo je moćna jer u nama može probuditi raznovrsne emocije. Može nas dirnuti do suza, dignuti nas na noge, razveseliti i oraspoložiti, ali i opustiti i umiriti nas. Prema Horvat-Vukelja i Heisinger (2019.) postoje razne prednosti ranog bavljenja glazbom kod djece, a to su jačanje djetetove mentalne sposobnosti te razvijanje njegovih emocionalnih i socijalnih potencijala. Kod djeteta koje se ponaša negativistički, prkosno i odbojno, glazba može pomoći u uspostavljanju kontakta (Majsec Vrbanić, 2008). Svaka osoba, pa tako i svako dijete, glazbu doživi na svoj način te se njome nekada može doprijeti do osobe, čak i više nego riječima. Svatko će glazbu koju sluša interpretirati na svoj, individualan način, ovisno o bogatstvu mašte, o osjetljivosti, ali i o raspoloženju osobe u tom trenutku (Andreis, 1967).

Na glazbu se, prema Jensen (2005.), treba gledati kao na korisno sredstvo u tri moguća slučaja: za pobuđivanje, kao pripremu za mozak te kao prijenosnik riječi. Prvi je slučaj pobuđivanje te njime glazba povećava ili smanjuje neurotransmitere za pozornost. Drugi je slučaj vrlo moćan način korištenja glazbe. Riječ je o pripremi za mozak čija je važnost u tome da glazba zaista može pripremiti temelje za moždane neuralne putove. Treći je slučaj odnosno uloga glazbe, uloga prijenosnika. U ovom slučaju, autor naglašava kako melodija glazbe djeluje upravo kao posrednik za same riječi jer djeca nove riječi savladavaju brže putem pjevanja i slušanja pjesama.

Tijekom provođenja različitih glazbenih aktivnosti, dijete se otvara i prema drugim umjetnostima poput plesa, likovne i dramske umjetnosti, a svijet doživljava cjelovito. Također, glazbene aktivnosti djetetu pomažu fokusirati pažnju, vježbati pamćenje i koncentraciju te razvijati kreativnost (Horvat-Vukelja i Heisinger, 2019.) Nadalje, autorice navode činjenicu da dijete, koje je izloženo glazbenom obrazovanju, jača svoje komunikacijske sposobnosti, a zajedničko muziciranje razvija njegovu sposobnost prilagođavanja. Dijete počinje oblikovati vlastito mišljenje i graditi vlastite estetske i moralne kriterije te na taj način od najranije dobi stječe interes za promišljanje sadržaja koji mu se nude (Horvat-Vukelja i Heisinger, 2019). Promatrajući dječju reakciju na glazbu, Gospodnetić (2015.) ističe kako se može primijetiti da djeca spontano pjevaju, plešu, sviraju udaraljke, crtaju uz glazbu, igraju se uz nju te se ne opterećuju razmišljanjima je li to rade dobro ili ne.

Glazbeni odgoj svakodnevno se provodi u predškolskim ustanovama i sastavni je dio odgojno-obrazovnog procesa. U najranijoj dobi djeca započinju s upoznavanjem glazbe na aktivan, zoran i vrlo prirodan način (Vidulin, 2016). Nadalje, djeca prema Gospodnetić (2015.), od najranijih dana trebaju biti okružena kvalitetnom glazbom jer je u suprotnom djetetu nanесena velika šteta.

Glazba u predškolskom odgoju može biti vokalna i instrumentalna. Vokalna je glazba, glazba koju izvodi ljudski glas odnosno pjevanje. Može se izvoditi i uz instrumentalnu pratnju. Instrumentalna glazba izvodi se na instrumentima koji mogu biti puhački, gudački, žičani, a i udaraljke. Vrste instrumentalne glazbe su apsolutna i programna glazba. Apsolutna glazba neovisna je od bilo kakvog izvanglazbenog sadržaja te se dječja percepcija prvenstveno usredotočuje na uživanje u glazbi (Sam, 1998). Nasuprot apsolutnoj glazbi, programna glazba konkretizira neko stanje ili pojavu te se veže i uz ostale umjetnosti. Temelji se na mašti, doživljaju te fantaziji skladatelja (Sam, 1998).

2.1. Uloga odgojitelja

Gospodnetić (2015.) navodi da je odgojiteljev veliki zadatak metodička umješnost da s djecom ostvari prirodnost pri izvođenju glazbenih aktivnosti. No, kako bi odgojitelj ostvario tu prirodnost, bio siguran i na kvalitetan način proveo glazbenu aktivnost, potrebna je dobra priprema. Glazbene aktivnosti koje odgojitelji provode s djecom trebaju biti pažljivo planirane kako bi potaknule prirodan tijek razvoja i djeci omogućile napredak (Vidulin, 2016). Osim što se trebaju kvalitetno pripremiti, odgojitelji bi jednostavno trebali djeci dati da slušaju glazbu te ih pustiti da uživaju slušajući istu skladbu više puta.

„Dužnost je odgojitelja uputiti djecu u samu glazbu, omogućiti im da osjete glazbenu ljepotu i da shvate da ona ne leži ni u kakvim asocijacijama, slikama, zamišljanjima, refleksijama i emocijama, nego isključivo u glazbi samoj.“ (Gospodnetić, 2015., str. 134)

Djecu treba od najranije dobi upozoravati na ljepotu melodije skladbe koja se sluša. Na taj će se način kod djece stvoriti navika zapažanja lijepoga te će oni s vremenom svoju pažnju sve više usmjeravati na ljepotu glazbe (Manasteriotti, 1982). Ipak, djeca neće zapaziti gotovo ništa lijepo slušajući vrlo dugu skladbu. Kompozicije poput simfonija i koncerata suviše su zahtjevne i predugačke za stupanj razvoja i opseg pažnje malog djeteta. Zato, prema

Manasteriotti, (1971.), dijete treba nenametljivo upozoravati na ono što je u skladbi lijepo na kratkim, ali estetski vrijednim djelima.

Glazbene aktivnosti se, prema Vidulin (2016.), trebaju provoditi svakodnevno te je vrlo važno tko ih provodi i na koji način, odnosno jesu li odgojitelji glazbeno spretni, muzikalni, jesu li pronašli primjeren metodički put i individualizirani postupak kojim će utjecati na razvoj glazbenih vještina svakog djeteta i napredak prema njegovim mogućnostima.

Autorica Majsec Vrbanić (2008.) navodi uloge odraslih osoba koje se odnose i na odgojitelje:

1. Imati jasne odrednice i cilj te aktivno sudjelovati zajedno s djecom
2. Dopuštati mogućnost pogreške prilikom sviranja i pjevanja
3. Preispitivati rad u odnosu na praktično izvođenje kao i mogućnost izmjene
4. Imati vremena opušteno upoznati djecu s elementima glazbe
5. Uvažavati i prihvaćati posebnost odnosno jedinstvenost dječjeg izraza
6. Poticati dijete da svoja osjetila unaprijedi u plesu, pokretu i buđenju kreativnosti
7. Pružiti djetetu mogućnost da na različite načine iskuša svoju maštu i kreativnost
8. Ostaviti djetetu dovoljno mjesta za oduševljenje kada se upoznaje s glazbom
9. Poticajno djelovati na dijete
10. Biti u prilici i roditelje oduševiti takvom vrstom poticaja

3. SLUŠANJE GLAZBE

Samo se slušanjem može upoznati velika glazba, razvijati auditivna sposobnost i glazbeni ukus te kritičan odnos prema glazbi, osobito onoj koju posreduju masovni mediji (Rojko, 1996). Slušajući glazbu, dijete uključuje gotovo sva osjetila i na taj način obogaćuje i svoje emocionalne doživljaje, ali i svoje kognitivne sposobnosti (Majsec Vrbanić, 2008.) Cilj slušanja je upravo upoznavanje glazbe i razvoj glazbenog ukusa, a sadržaj glazbeno umjetničko djelo koje može biti reproducirano ili izvedeno uživo (Rojko, 1996).

Slušanje odabranog klasičnog djela, vrlo je bitan segment glazbenih aktivnosti. Na taj način odgojitelj djecu upoznaje s različitim vrstama glazbenih djela, s najistaknutijim skladateljima te između ostalog pomaže djeci razviti njihovu glazbenu kulturu (Majsec Vrbanić, 2008). Tako je na primjer, senzomotoričko slušanje vrsta slušanja koja se temelji na činjenici da nijedan drugi osjet ne prodire tako duboko u druga osjetna područja kao što se to događa pri slušanju glazbe. Pritom je cijeli sensorij zahvaćen rezonancijom što se izražava različitim, više ili manje vidljivim pokretima (Gospodnetić, 2015.)

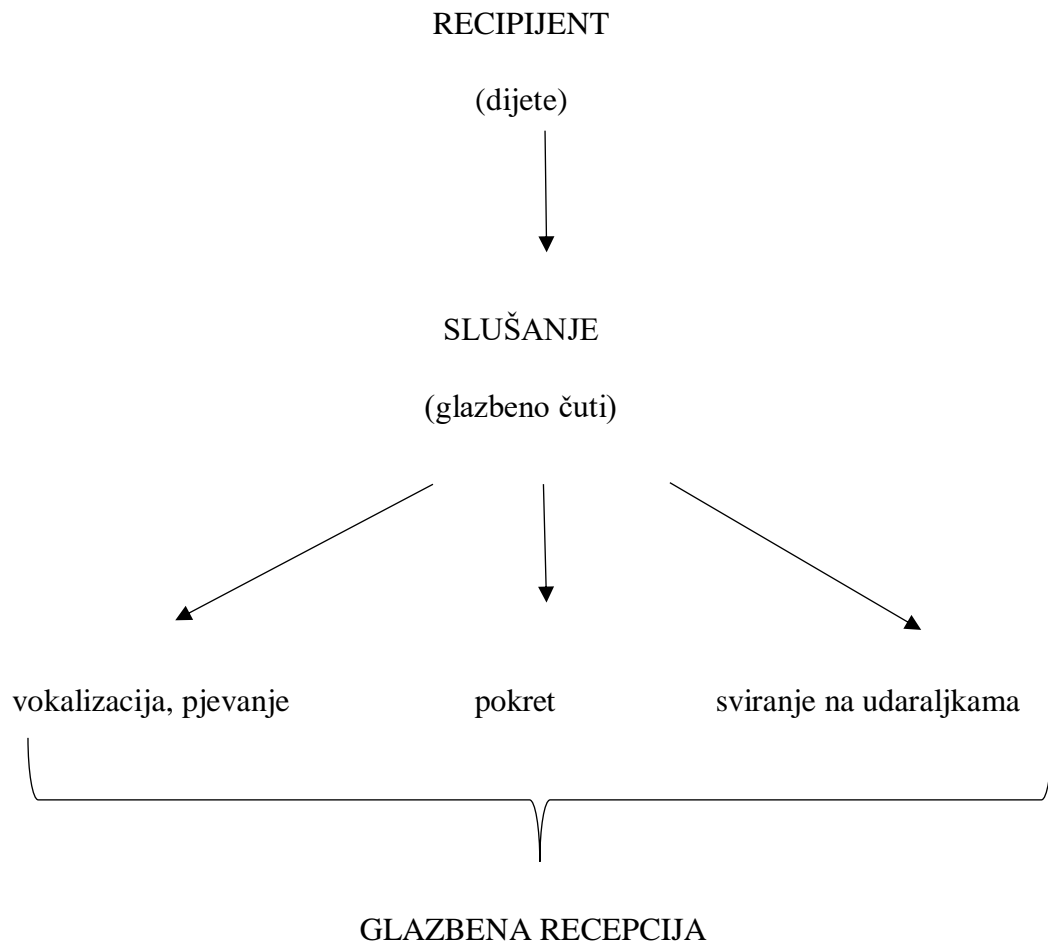
Djeca u jaslčkoj dobi, do treće godine, glazbene podražaje trebaju dobivati u obliku slušanja i otkrivanja zvučne okoline. Na taj se način pobuđuje njihov interes i navikava ih se na slušanje glazbe kojim započinje glazbeni razvoj (Vidulin, 2016). Nadalje, autorica naglašava kako je cilj „slučajno i usputno slušanje pretvoriti u svjesno osluškivanje, pobuditi interes djece za sve zvučno što ih okružuje, razvijati njihovu auditivnu radoznalost te stvoriti temelje za upoznavanje, pamćenje i analizu zvučnih dojmova.“

No, ne mora baš svako slušanje biti aktivno, namjerno, koncentrirano i pažljivo. Kada bi se u vrtiću, za vrijeme dječje igre, umjesto raznovrsnih problematičnih vrsta glazbe čula odgovarajuća umjetnička glazba, to bi značilo za djecu kako bi se priviknuli na zvukove koje čuju na radiju i televiziji te koji im nekada zvuče neobično i odbijajuće (Rojko, 1996). S druge strane, Gospodnetić (2015.) ističe da treba izbjegavati neprekidno slušanje glazbe jer u tom slučaju djeca neće imati priliku za spontano pjevanje.

Kod djece predškolske dobi, prve reakcije na glazbu mogu se uočiti vrlo lako. Blistave oči, promjene u izrazu lica i držanju, pokreti usklađeni s ritmom skladbe neki su od pokazatelja da dijete uživa u slušanju. Ukoliko dijete čuje nježnu glazbu, često će početi pokretima oponašati uspavlivanje lutke, a kada začuje veselu i živahnu glazbu, početak će plesati (Manasteriotti, 1982).

Autorica Sam (1998.) prikazala je vizualnu raščlambu procesa slušanja:

Vizualna raščlamba ukupnog procesa slušanja

Iz ove vizualne raščlambe može se primijetiti da je slušanje glazbe temeljni i integralni proces za dijete u glazbenoj recepciji (Sam, 1998).

Dvije osnovne kategorizacije slušanja glazbe su aktivno i pasivno slušanje.

3.1. Aktivno slušanje glazbe

Aktivno slušanje glazbeno je intelektualna sposobnost koja se, prema Sam (1998.), stječe upravo glazbenim odgojem. Česta je aktivnost u vrtiću, „traži da slušatelj bude u neku ruku kompozitorov suradnik“ (Andreis, 1967., str. 288) te aktivira tri osobine slušatelja, a to su pamćenje, koncentracija i sposobnost sintetiziranja. Sposobnost djeteta da se prepusti djelovanju glazbe te da u njoj uživa može potaknuti dječje skrivene, prikrivene ili zatomljene kreativne dispozicije i sposobnosti u svim odgojnim područjima (Sam, 1998). Zatim, Gospodnetić (2015.) ističe da se za vrijeme slušanja glazbe djeca mogu kretati, mogu pokazivati aplikacije i likovno se izražavati, ali naglašava kako se udaraljke tada ne koriste.

Za vrijeme slušanja, skladba se pušta više puta da ju djeca bolje zapamte te je poželjno poslušati ju u cijelosti i u tišini. No, postoje i određene upute koje odgojitelji daju djeci prije slušanja: „Pusti neka te glazba nosi.“, „Sad ako želite možete plesati, a ako želite možete samo slušati, ali čujte što vam glazba priča, jer svakome sigurno neće isto ispričati.“, „Neka glazba uđe u vaše ručice, prstiće, nožice, srce, kosu, uši, tijelo...“ (Gospodnetić, 2015).

Autorica Sam (1998.) ističe kako postoje dvije formalno sadržajne mogućnosti aktivnog slušanja, a to su cjelovito i analitičko slušanje. Cjelovito slušanje ima izuzetno značenje u odgojnoj situaciji jer slušanje cijelog dijela djetetu pruža sklad. Analitičko slušanje odnosi se na slušanje u kojem je slušateljeva pozornost usmjerena na određenu glazbenu pojedinost.

3.2. Pasivno slušanje glazbe

Mnogi ljudi slušaju glazbu bez upravljanja pažnje, a upravo se ta vrsta slušanja naziva pasivnim slušanjem glazbe. U vrtiću je takvo slušanje glazbe jednako važno kao i aktivno, stoga odgojitelj treba pomno odabrati kvalitetnu glazbu koju će ponuditi djeci kako bi odgajao njihov glazbeni ukus (Gospodnetić, 2015). Pasivno slušanje, prema Sam (1998.) može biti bilo koje slušanje koje izaziva čulnu ugodu ili stvara određeni ugođaj ili raspoloženje.

Nadalje, Gospodnetić (2015.) navodi kako za vrijeme sviranja glazbe koju smo namijenili pasivnom slušanju, djeci ne obraćamo pažnju na glazbu, ne stišavamo glas dok razgovaramo s njima te se ponašamo onako kako se najčešće ponašamo dok nam je upaljen radio.

U predškolskim ustanovama postoje trenuci u kojima je pasivno slušanje ne samo prisutno već i poželjno, a to na primjer u igri za slobodan ples, u igri u kutićima, pri dolasku i odlasku iz vrtića, tijekom odlaska na spavanje te tijekom buđenja (Sam, 1998). Glazba je u takvim aktivnostima djeci motivacija.

4. POTICAJI ZA SLUŠANJE GLAZBE

Izdvojila sam pet načina rada kojima odgojitelji mogu potaknuti djecu na slušanje glazbe, a to su:

1. Aplikacije
2. Dramatizacija
3. Muzikogram
4. Pokret
5. Skladba uklopljena u priču

4.1. Aplikacije

Djeca, u likovnim aktivnostima, jednostavnije aplikacije mogu izrađivati sama, a one zahtjevnije mogu izraditi i odgojitelji. U vrtićima se, prema Gospodnetić (2015.), od aplikacija najčešće koriste slike na papiru, štapne aplikacije i lutke. Osim prethodno navedenih vrsta aplikacija, autorica ističe kako aplikacije mogu poslužiti i za označavanje djece te da se za tu svrhu nepotrebno koriste razne papirnate kape ili uši određenih životinja koja onda smetaju djeci kod plesanja. Ukoliko se koriste aplikacije koje djeca stavljaju na glavu, odgojitelj treba osigurati da takve aplikacije budu dobro pričvršćene i da ne ispadaju djetetu s glave tijekom aktivnosti.

Također, „ako djeci u ruke dajemo slike, koje smo mi nacrtali, da ih dižu i spuštaju kad na njih dođe red ili da njima mašu u metru, tada papir mora biti obostrano oslikan. Inače će djeca, dižući aplikaciju, gledati u praznu poledinu papira.“ (Gospodnetić, 2015., str. 170).

Štapne aplikacije odnose se na reljefno izrezane likove ljudi, životinja ili biljaka, a mogu biti i trodimenzionalne (npr. aplikacija cvijeta na štapu).

Lutke, prema Gospodnetić (2015.) nije uobičajeno nazivati aplikacijama, no i one su primjena likovnog sadržaja u neko drugo područje pa su prema tome ipak vrsta aplikacije.

4.2. Dramatizacija

Kod slušanja instrumentalne glazbe, može se provesti dramatizacija, posebno ako skladba ima više tema. Tada odgojitelj daje znak djeci koja glume određeni lik kojim redom dolaze plesati, odnosno pokretati aplikacije. Kako se ne bi ometalo slušanje, znakovi se daju bez riječi. Djeci je najbolje podijeliti aplikacije kod drugog ili trećeg slušanja, da za vrijeme prvoga upoznaju skladbu (Gospodnetić, 2015.)

4.3. Muzikogram

Grafički prikaz metra i ritma određene skladbe naziva se muzikogram. Njegova izrada pridonosi razvoju fine motorike na djetetu privlačan način. Muzikogram potiče djecu na razlikovanje naglašenih i nenaglašenih doba, razvija osjećaj metra, ritma, tempa i glazbene rečenice te dodiruje sva područja dječjeg razvoja. Primjerice, praćenje zapisa i ispravan smjer dobra je predčitačka i grafomotorička aktivnost jer je potrebno precizno pratiti zapis uz glazbu u pravom smjeru i u pravom tempu. Također, razvija koncentraciju i usmjerenu pažnju jer od djeteta zahtjeva istovremeno slušanje glazbe i precizno praćenje zapisa. Zatim višestrukim ponavljanjem potiče dijete na ustrajnost kako bi ono postiglo što bolji rezultat. Njegova jasno određena struktura utječe i na strukturu dječjega ponašanja te ulijeva sigurnost. Međusobna suradnja i dječje mentorstvo razvijaju socijalne vještine, uspješno praćenje muzikograma šalje djetetu poruku o njegovoj vrijednosti i uspješnosti, a glazba unosi radost i mirnoću. Muzikogram je namijenjen djeci od pet godina nadalje, no i mlađa djeca pokazuju interes.

Izrađuje se na način da se određena skladba posluša te se različitim simbolima poput vodoravnih, okomitih, kosih, valovitih, spiralnih linija te većih i manjih točaka na papiru prikazuje tijek melodije koju osoba čuje. Treba pažljivo odabrati skladbu koja se sluša tijekom izrade muzikograma jer će skladba s prebrzim tempom i bez ponavljanja djeci uveliko otežati praćenje. Tijekom izrade muzikograma dijete ima slobodu izraziti se na koji god način želi te pokazati svoju kreativnost. Čar je upravo u tome da nema točno određenih simbola koji se moraju koristiti pri izradi pa će tako za istu skladbu svaka osoba vrlo vjerojatno imati drugačiji muzikogram. Nakon izrade muzikograma, osoba pokretima oponaša simbole koji su nacrtani. Osim na papiru, muzikogram se može izrađivati i na drugim podlogama poput betona na

vanjskom igralištu u vrtiću, ali i od različitih materijala. To je jedan od načina na koji se djecu potiče na interaktivno slušanje glazbe. (Fatović i Benić-Huđin, 2023.)

4.4. Pokret

Pokret je, prema Gospodnetić (2015.) prirodna reakcija na glazbu, što se može vidjeti kod djece od njihove najranije dobi, bez ikakvog teorijskog znanja o tome. Djeca su stalno u pokretu, njime se izražavaju i kretnje su sastavni dio njegova života (Mendeš i suradnici, 2020). Ukoliko se djetetu sviđa skladba koju sluša i prihvaća ju, ono će najčešće reagirati nekom vrstom pokreta. Glazbeni pokret, odraz je ritmičkog i estetskog glazbenog osjećaja te razvija kulturu pokreta u komunikaciji djeteta (Gospodnetić, 2015.)

Osam vrsta pokreta koje Gospodnetić (2015.) razlikuje, ako se ne ubrajaju pokreti raznih stupnjeva snage, su:

1. Udar- brz, snažan, izravan
2. Pritiskivanje- sporo, snažno, izravno
3. Klizanje- sporo, lagano, izravno
4. Lelujanje- sporo, lagano, neizravno
5. Savijanje- sporo, snažno, neizravno
6. Odmašaj- brz, snažan, neizravan
7. Lepršanje- brzo, lagano, neizravno
8. Doticaj- brz, lagan, izravan

Pokreti mogu sadržavati kretnje u svim smjerovima i formacijama u prostoru te se mogu izvoditi cijelim tijelom ili samo određenim dijelovima tijela. Izvode se u raznim visinama, različitom brzinom i snagom, povezano ili nepovezano. Glazbom i njezinim elementima kod djece se potiču prirodni oblici kretanja poput hodanja, hodanja „četveronoške“, hodanja na prstima, hodanja s prednoživanjem, hodanja uz promjenu tempa, trčanja, trčanja uz promjenu tempa, skakanja na jednoj nozi i drugih sličnih oblika kretanja koji kod djece razvijaju grubu motoriku (Majsec Vrbanić, 2008).

Tijeloglazba je, prema Romero Naranjo (2015.), izvorna ljudska aktivnost snažne razvojne vrijednosti te je zaista korisna i utječe na sljedeće:

1. Motoričku koordinaciju- koordinacija ruka-oko, noga-oko, lateralizacija, kretanje u prostoru
2. Kognitivne funkcije- memorija, koncentracija, prostorna orijentacija, izvedba, pažnja, jezika, vizualne i prostorne vještine, socijalna kognicija
3. Izvršne funkcije- poboljšava kognitivnu fleksibilnost, radnu memoriju, planiranje, brzinu procesuiranja, procese inhibicije, verbalnu fluentnost, dualnu izvedbu
4. Socio-emocionalni razvoj- stvara i jača povezanost među sudionicima, gradi suradničke odnose, empatiju i inkluziju
5. Govor tijela- dobar je alat za osvješćivanje tijela: posture, gestikulacije, pogleda, propriocepcije, prostorne i vremenske svijesti

4.5. Skladba uklopljena u priču

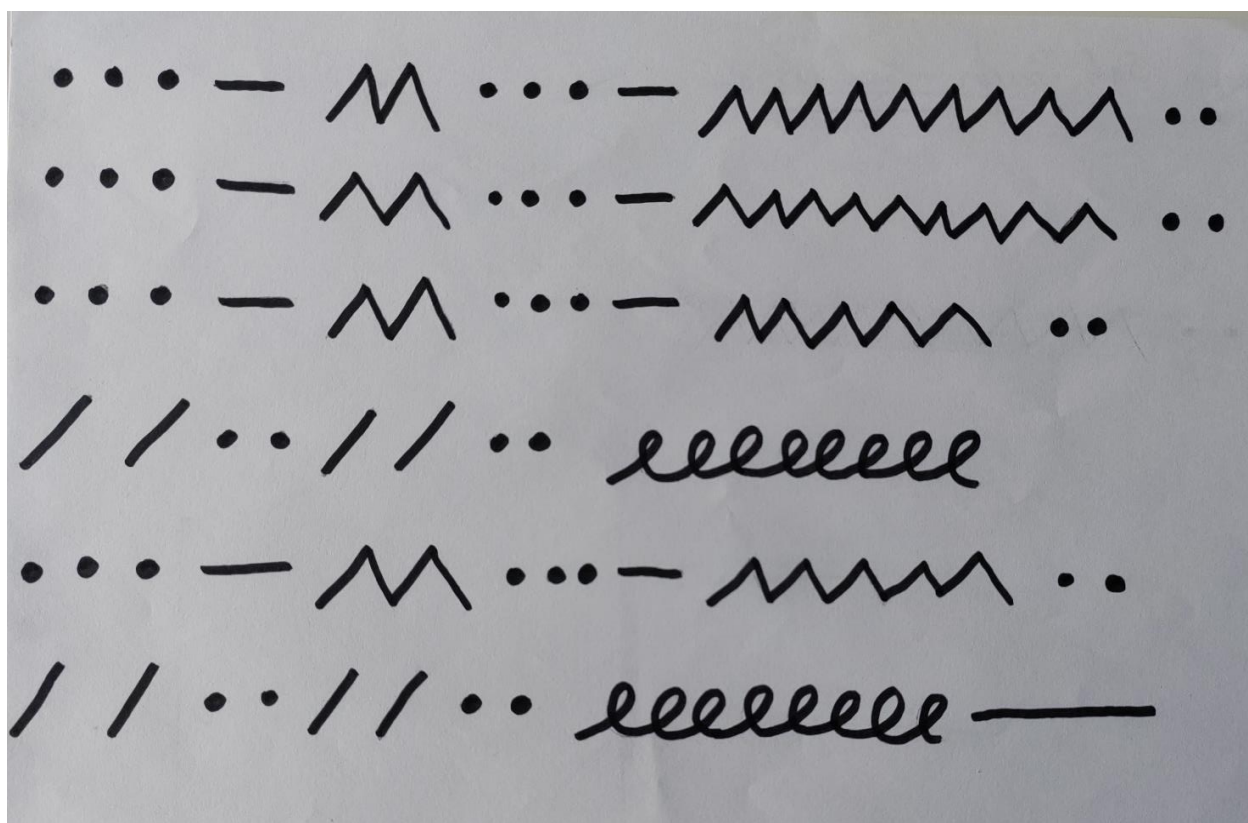
Posljednji način rada za poticanje slušanja glazbe koji sam izdvojila u svome radu je slušanje skladbe kroz priču. Kod ovoga načina rada, prema Gospodnetić (2015.), nije potrebno uklapati ostale načine rada jer dobra priča svojim sadržajem zahtijeva ponavljanje skladbe što više puta. Osim skladbe, u obzir svakako dolazi i uklapanje brojalice ili pjesme u priču.

U aktivnostima poput ove, u kojima dajemo djeci da uz pomoć priče usvajaju novu skladbu, bitno je da djeci ne puštamo niz novih nepoznatih skladbi jer se onda ne radi o glazbenoj aktivnosti već o pasivnom slušanju glazbe (Gospodnetić, 2015).

5. PRAKTIČNI DIO

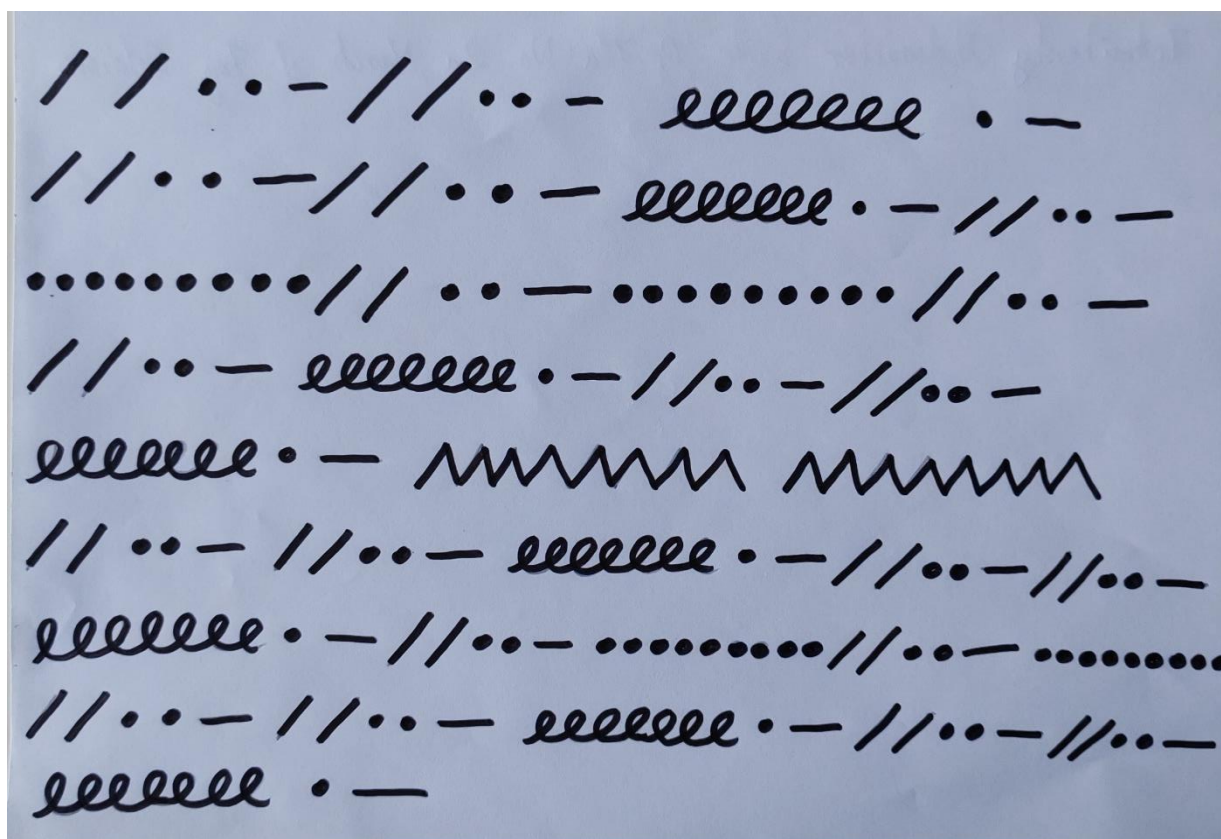
5.1. Muzikogram

5.1.1. Muzikogram I.

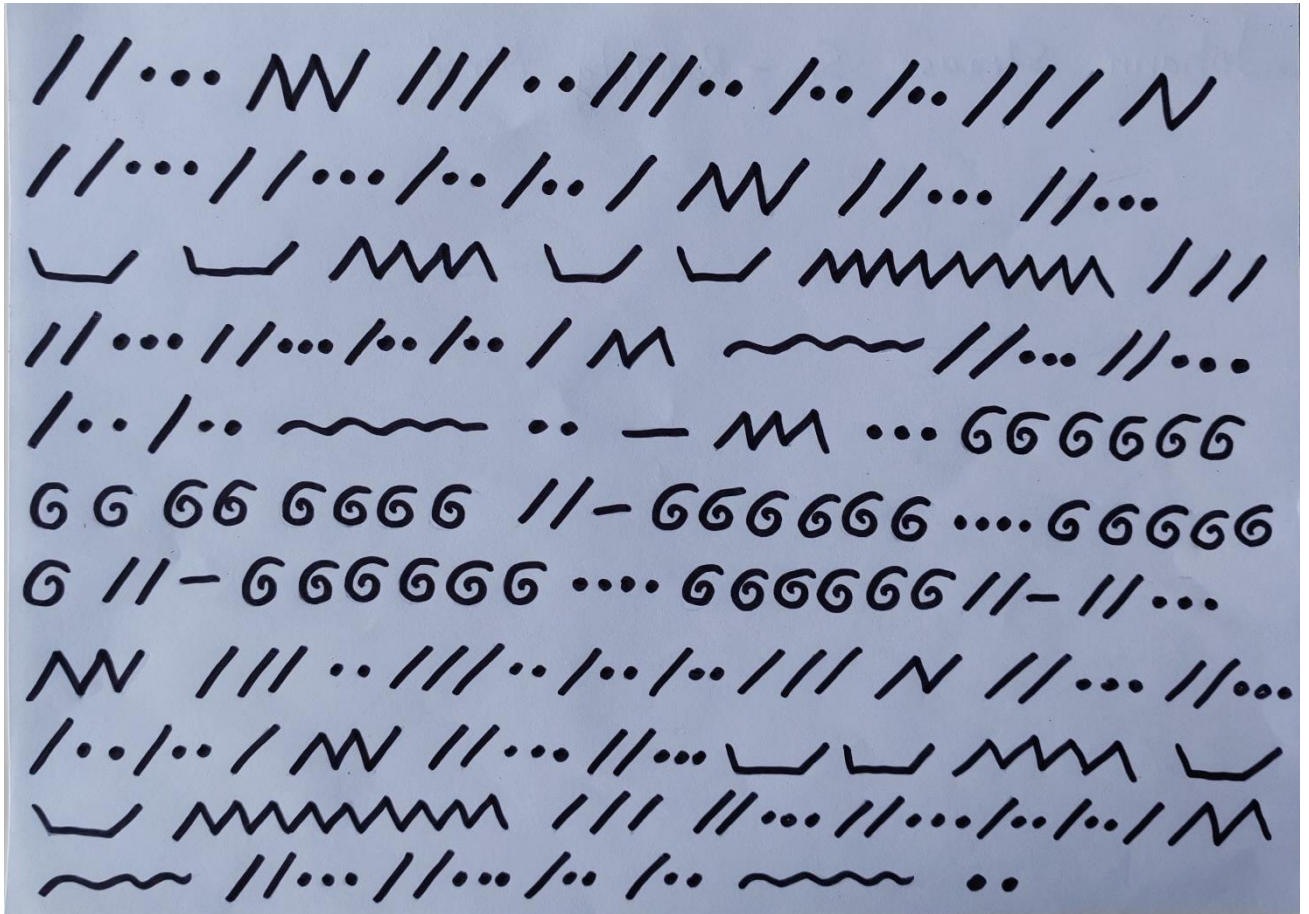
Slika 1. Johann Sebastian Bach: Badinerie

5.1.2. Muzikogram II.

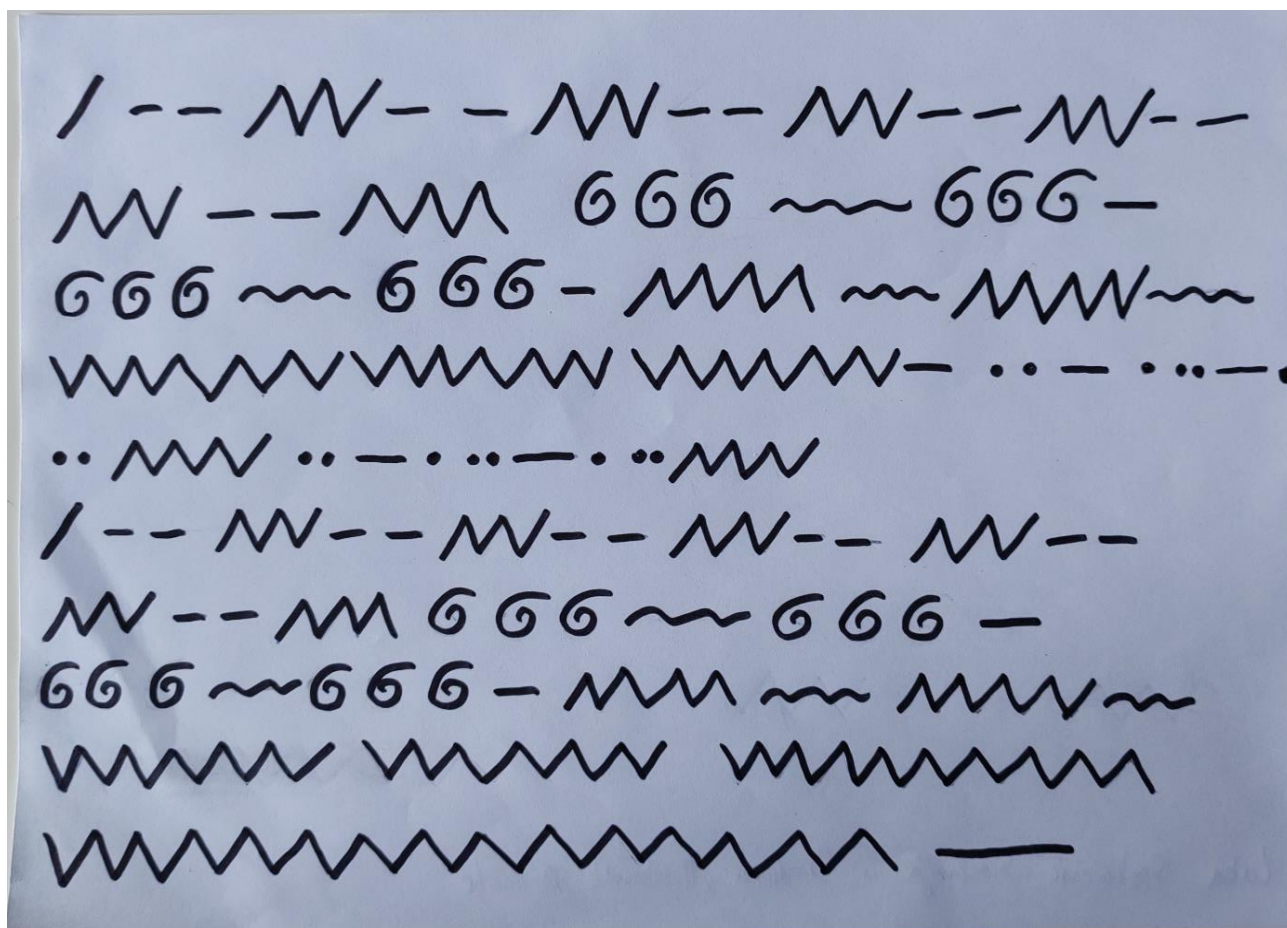
Slika 2. P. I. Tchaikovsky: Nutcracker Suite, Op. 71 a: No. 2a, March of Toy Soldiers

5.1.3. Muzikogram III.

Slika 1. Johann Strauss Sr. : Radetzky March

5.1.4. Muzikogram IV.

Slika 2. Luka Sorkočević: Simfonija u D- duru, II. stavak Andante

5.2. *Skladba uklopljena u priču*

5.2.1. *Veliki podvig malog bumbara*

Priča je nastala u praksi, a ideja o spajanju sa glazbenom pričom je preuzeta iz knjige Višnje Manasteriotti (1982).

Bumbar Bumbo već je narastao toliko da je mogao maštati o svom prvom letu: „Da mi je već jednom ugledati Sunce, svijet, cvijeće o kojemu mi je majka toliko pričala.“

I došao je taj dugo očekivani dan! Čim je Bumbo uzbuđen izašao iz svoje kućice, svjetlost sunčanog dana zablještila ga je tako snažno da je načas zatvorio oči. „Poletimo, majko, u ovu krasotu!“ uzviknuo je nestrpljivo. A majka, koja ga je pratila na prvom letu, rado je udovoljila njegovoj želji. Bumbo odvažno zamahne krilcima i- poleti. Letio je, letio brzo, sve brže, a zatim se naglo počeo spuštati prema zemlji. Poslušajte kako je Bumbo letio.

SKLADBA (N. Rimski-Korsakov: Let Bumbara)

Bumbo se doskora umorio od leta i uzbuđenja i sjeo na latice žute ruže.

Ruža mu reče: „Sretan ti prvi let, mali Bumbo.“ Bumbo još nije stigao ni zahvaliti ruži kadli se njegov zadivljeni pogled zaustavi na šarenim krilima velikog kukca. „Ti si mali Bumbo, koji danas svoj prvi let, je li? Ja sam leptir, leptir Šaro. Rado bih vidio kako letiš!“ Bumbo ponovo poleti. Od sreće i ponosa pjevušio je: „Brže, brže, visoko, visoko do Sunca!“ Zatim se nekoliko puta obijesno okrenuo u krugu i spustio na žutu ružu. Slušajte Bumbu kako leti i pjevuši.

* SKLADBA* (N. Rimski-Korsakov: Let Bumbara)

Leptir pohvali njegovu ustrajnost i umijeće i odleti svojim putem. Bumbu su se već počele sklapati oči od umora. Koliko je toga vidio i doživio u tako kratko vrijeme! Kad se trgnuo iz sna, svuda oko njega bilo je tamno. U blizini spavala je njegova majka. Bumbo šapne: „Tako dakle, izgleda noć...Tko zna, kako se leti po mraku? Da pokušam?“ I Bumbo poleti. Letio je sve dalje u noć, uzdizao se sve više. Čujte!

* SKLADBA* (N. Rimski-Korsakov: Let Bumbara)

Ali Bumbo osjeti da mu snaga malakše. „Mama, mama, gdje si mama?“, zaplače Bumbo.

Dobri vjetar, koji je onuda prolazio, sažali se na maloga suviše, radoznaloga bumbara i ponese njegov tanki glasić do majke bumbarice, koja ubrzo pronađe svoga sina.

A tada su se uputili kući sretni i veseli, leteći sad visoko, sad nisko, čas brzo, čas polakše, čas uz glasni smijeh, a čas tiho, gotovo nečujno... Poslušajte.

* SKLADBA* (N. Rimski-Korsakov: Let Bumbara)

5.2.2. *Labud*

Priču je napisala Desanka Maksimović, a ideja o spajanju sa glazbenom pričom je preuzeta iz knjige Višnje Manasteriotti (1982).

U visokim planinama, čiji su vrhovi gotovo dosežali do zvijezda i uvijek bili pokriveni snijegom, pred mnogo, mnogo godina živjela je djevojčica po imenu Zvezdana. Svako jutro Zvezdana je silazila s visokih planina na livadu punu cvijeća i krenula prema jezeru gdje ju je čekala velika crna ptica labud. I toga jutra zvezdana je sjela na labuda kao u mali čamac. Labud ju je polagano vozio jezerom i tiho pjevušio. Poslušajte kako labud dostojanstveno klizi jezerom i pjevuši.

SKLADBA (C. Saint-Saens: Labud)

Jednoga dana Zvezdana zapita labuda: „Reci mi, dragi labude, zašto si uvijek tako tužan? Tvoja pjesma je lijepa, nježna, ali i pomalo tužna.“ A labud joj odgovori: „Pogledaj, Zvezdano, sve je oko nas tako divno bijelo: vrhovi planina, cvijeće na livadi i drveću, oblaci, a noću i zvijezde. Samo sam ja crn. Zato sam tužan.“ Zvezdana bi rado pomogla labudu, ali nije znala kako. Kad se spustila noć djevojčica ode najmudrijoj zvijezdi i zamoli je da pomogne labudu. Zvezda obeća, a djevojčica ode na počinak.

Kad su zvijezde izašle s Mjesecom na nožnu šetnju, ugledale su nasred jezera labuda, koji je žalosno spustio glavu i tiho pjevušio svoju pjesmu. Zvijezde su slušale njegovu lijepu pjesmu.

SKLADBA (C. Saint-Saens: Labud)

A zatim, kad je muzika utihnula, one su se jedna po jedna počele spuštati na jezero i pokrivati labuda. Ujutro, kad se cvijeće probudilo, zadržljivo je uskliknulo: „Pogledajte labuda kako je krasan. Potpuno je bijel.“ Onda i bijeli labudi sretno plove jezerima, a sva djeca rado slušaju muziku o labudu.

SKLADBA (C. Saint-Saens: Labud)

6. ZAKLJUČAK

Ovim radom nastojalo se ukazati na važnost slušanja glazbe u predškolskoj dobi. Glazba jača djetetove mentalne sposobnosti, razvija njegove potencijale, a kod prkosne djece može čak i pomoći u uspostavljanju kontakta. Osim prethodno navedenih prednosti slušanja glazbe, glazbene aktivnosti pomažu djeci da se otvore i prema drugim umjetnostima poput plesa i likovne umjetnosti, ali i razvijaju dječju kreativnost.

Glazbeni odgoj sastavni je dio odgojno-obrazovnog procesa te je vrlo bitno da se dijete upoznaje s kvalitetnom glazbom. U suprotnom, djetetu može biti nanesena šteta. Odgojiteljev zadatak je da se dobro pripremi za aktivnost te da djetetu omogući višestruko slušanje skladbe. Skladba koja se sluša ne smije biti predugačka jer su takve skladbe prezahtjevne i zahtijevaju veću količinu pažnje od one koje mogu imati djeca predškolske dobi. No, koliko god je bitno aktivno i koncentrirano slušanje glazbe, ne preporuča se konstanto slušanje u vrtićima jer onda djeca nemaju priliku za spontano pjevanje.

U svome sam radu izdvojila pet načina rada kojima se djecu može poticati na aktivno slušanje, a to su: aplikacije, dramatizacija, muzikogram, pokret i skladba uklopljena u priču. U izradi određenih poticaja mogu sudjelovati i sama djeca. Ja sam u praktičnom dijelu svoga rada izradila četiri muzikograma za već postojeće skladbe koje ću moći koristiti u svome budućem radu.

Neovisno o tome slušaju li djeca glazbu aktivno ili pasivno, oni razvijaju svoje auditivne sposobnosti. Djeca vole slušati glazbu, a još ako ih uz njihovu volju i želju odgojitelj na pravilan način usmjeri, takva glazbena aktivnost bit će djetetu od velike koristi.

7. LITERATURA

1. Andreis, J. (1967.) Vječni Orfej. Zagreb: Školska knjiga, str. 288
2. Fatović, M. i Benić-Huđin, G. (2023.). Muzikogram i tijeloglazba. U: Kolar Billege, M. i Letina, A. *Suodnos metodičke teorije i prakse 5: Metodika glazbene kulture*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, str. 21-29
3. Gospodnetić, H. (2015). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor
4. Horvat-Vukelja, Ž. i Heisinger, P.(2019.) Pričom do glazbe. Zagreb: Glazbaonica Ljubav
5. Jensen, E. (2005) Poučavanje s mozgom na umu. Zagreb: Educa d.o.o.
6. Manasteriotti, V. (1982.) Muzički odgoj na početnom stupnju. Zagreb: Školska knjiga
7. Majsec Vrbanić V. (2008.) Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo: poticanje glazbom: priručnik. Zagreb: Birotisak
8. Mendeš, B., Marić, Lj., Goran Lj. (2020.) Dijete u svijetu igre. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga
9. Romero Naranjo, F.J. 2013. Science & art of body percussion: a review. U: *Journal of Human Sport & Exercise* 2013 (volume 8), ISSUE (2). 442-448
10. Rojko, P. (1996.) Metodika nastave glazbe. Osijek: Sveučilište Josipa Juraja Strossmayera, Pedagoški Fakultet Osijek
11. Sam, R. (1998). Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta. Rijeka: Glosa, d.o.o.
12. Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 62(1), 221-233

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)